

FÓIA DIECESANĂ.

Organ al Eparchiei gr. or. rom. a Caransebeșului.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

<p>Prețul Abonamentului : Pentru Austro-Ungaria pe an . 5 fl. — cr. " " " " pe 1/2 an . 2 " 50 " " România și străinătate pe an . 14 franc " " " " " pe 1/2 an 7 "</p>	<p>Prețul inserțiunilor : Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edite etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până la 150 cuvinte 3 fl., până la 200 cuvinte 4 fl., de aci în sus 5 fl.</p>	<p>Correspondențele sînt a se adresa redacțiunii „FÓIA DIECESANĂ“; cîră banii de prenumerațiune și inserțiuni la Tipografia diecesană în Caransebeș.</p>
---	--	--

Cuprinsul: La începutul anului școlastic. — Originea sărbătorilor. Fine. — Spicuirii istorice. Columna lui Traian, continuare. — Varietăți. — Concurse. —

La începutul anului școlastic.

Sîntem astăzi de sigur mai îndemînatoci cu toții în ale educațiunii și instrucțiunii.

Putem deci spera încă de acum sporii mai mult în anul, în carele intrăm, decât am putut face în anii de mai înainte, cînd de sigur am avut a lupta în măsură mult mai mare, decât astăzi, cu greutățile începutului.

Greutatea cea mai mare, cu care am avut să luptăm, a fost mai cu sîmă, că școlilor noastre elementare, școlilor menite în prima linie a ridica bună starea poporului pôte că nu li-s'a putut da în măsură trebuincioasă îngrijirile de lipsă. N'am avut învățători de ajuns, nu i-am putut prevedea în tot locul cu salare corespunzătoare, și n'am avut nici edificiilor școlare de ajuns.

În toate aceste trei direcțiuni s'a făcut tot ceea ce s'a putut în timpul din urmă. Numărul edificiilor școlare a crescut din an în an, în salare încă s'a îmbunătățit, ceea ce s'a putut în timpul cel greu, în carele trăim; er numărul învățătorilor calificați în timpul celor 10 ani din urmă, am putea dice, că s'a îndoit prin tinerii absolvenți ai preparandiei noastre.

Lîngă acesta se mai adauge apoi un lucru de mare importanță și anume: în multe părți școlile noastre elementare au început a-se afirma tot cu mai multă putere, și instrucțiunea a devenit mai atrăgătoare, școla mai iubită, mai impoporată de elevi și mai plăcută în ochii poporului.

Ne găsim dară astăzi din toate punctele de vedere în condițiuni mai avantajoase, și în urmare speranța pentru un sporii mai însemnat este pre deplin îndreptățită.

Interesul pentru școlă astăzi nu lipsește aproape nicăiri.

Și dacă ne lipsese ceva, atunci acest ceva se reduce la o unică împrejurare, și anume: ca să punem școla în o legătură mai strînsă cu viața. Planul de învățămînt, pentru școlile elementare a avut, și are această recerînță în vedere; dar fiind prea multe materiile de învățămînt, cari conform acestui plan trebuiesc predate în școlile noastre, nu s'a putut pune pond de ajuns pre formă, și anume chiar pre deprinderea în cugetare, pre această gimnastică a spiritului omenesc.

Semne puternice am vădut însă în timpul din urmă, că între învățătorii nostri s'a produs un puternic curent de a-se face și a-se produce tot mai mult în această direcțiune.

Mai era apoi o greutate, carea impedecea progresul, și împrejurarea, că în unele parochii ale noastre mici divergințe, ce se iveau pre ici, pre colo între omeni, de multe ori impedeau un mers mai repede și mai spornic al afacerilor instrucțiunii.

Progres mare se vede și în această direcțiune. Afacerile școlare se tracteză, și resolvesc astăzi tot cu mai mult sânge rece, tot cu mai multă obiectivitate.

Întrăm deci în noul an școlastic între condițiuni, cari toate vor contribui neapărat să arătăm, și să facem faptele tot mai mult sporii în școlă și prin școlă.

Școla noastră elementară bine îngrijită și bine manuată ne pôte face totul, dacă și în materie și în formă va fi manuată cu, și cu trăinicie.

Astăzi tot pondul și totă valoarea unui om, fie el ori-care, depinde dela omenia și puterea lui cugetătoare. Ambe aceste se pot da în măsură suficientă elevilor încă din școla elementară, astfel că eșind din școlă se pôtă elădi mai departe, și se-și pôtă însuși însuși cunoscințele trebuincioase.

La lucru deci cu toții, și Ddieu va fi cu noi și cu cauza noastră!

„Biserica și Școala“

Originea Sărbătorilor.

(Fine.)

Venim dară la sărbătorile martirilor.

Dacă însă voim, ca aceste să le mărcăm bine, atunci înainte de toate trebuie să luăm în socotință, că pre acele timpuri triste și sângeroase, când religioana creștină se estindea numai prin meritul suferințelor și torturilor îndurate de bună voie de către mărturisitorii ei, și când aceștia nici de frica amenințărilor și torturilor nu cădeau din credință în Christos. — poporul, carele a vădut aceste, a trebuit să țină în mare onoare pre aceia, cari atât de mult au suferit pentru creștinism, lăsându-și și viața pentru confirmarea lui. Poporul a și ținut pre acei scumpi mărturisitori și martiri de eroii religioanei lor, cari până la sânge a resistat și voioși s'au dat morții, pentru ca să pună basă religioanei creștine și să apere onorea și demnitatea ei.

D'aceia a și socotit creștinii cei dintâi de foarte drept și cuvințios, ca memoriile martirilor să se onoreze cu cuvință, parte ca prin acesta să animeze și să încurageze și pre alții spre asemenea bravuri, parte pentru ca virtutea deja în această lume să nu rămână fără respalță. În urmare creștinii primitivi obiceiuiău în fiecare an odată a merge la mormintele martirilor, pentru de a preamări aci suferințele și triumful lor, a lăuda virtuțile lor și a mulțămii lui Ddieu pentru bunele lor exemple, pentru viața lor sfântă, pentru mărtea lor fericită și pentru coronele, cari le-a pus Ddieu pre capetele lor.

Aceste sărbători apoi să numiră *universările martirilor*.

Când s'a introdus în biserică sărbătorile în memoriile martirilor nu pot sci cu posivitate. *Șaguna* (ist. bis. I 5. 108.) susține că în secul al doilea sa aședat acele. Cea dintâi sărbătoare de felul acesta o aflăm la *Eusebiu* (ist. bis. cartea IV. cap 15.) întru amintirea lui *Polycarp* (a cărui mărte martirică *Eusebiu* o pune în an. 168.) despre a cărui mărte și și chin și cu deosebire despre locul, în care s'a aședat oșele lui, biserică din Smirna a avisat pre cea din Filomelia: „că ei sânt hotărâți (tunc nu-i va împedeca răutatea vrăjmașilor) a-să aduna la mormântul lui, pentru ca ziua nașcerii martiriului lui să o petrecă cu bucurie și triumfare“ (*Euseb.* loc cit.). La acesta trebuie să observăm, că creștinii cei dintâi numeau amuinit ziua morții martirului ziua nașcerii lui. Ei, în contra obiceiului păgânilor, cari țineau numai ziua nașcerii bărbaților lor renumiți și meritați. — sărbău ziua morții sfinților, pentru că în mărte prin eliberarea din valea plângerilor și a durerilor priveau ei adevărata naștere spre bucuria și fericirea vieții cei vecinice.

Tot așa ne informază despre acesta și *Origen* în interpretarea lui Ioan, când dice: „Noi sărbău memoria sfinților, a amicilor și a predecesorilor noștri, cari au murit în credință, și ne bucurăm de acesta nu numai pentru odichna, la care a ajuns ei, ci ne rugăm lui Ddieu, ca să ne dee și nouă un asemenea sfârșit sfânt al vieții. Noi nu sărbău ziua nașcerii lor, fiind-că aceea este numai o întroducere în grije, ispite și necasuri, ci sărbău numai ziua morții lor, pentru că acesta este sfârșitul miseriei lor, care (mărte) îi scote din lațurile și cursele ispitelor. Aceste le facem cu următoarele ceremenii: Să adună la un loc atât preoțimea noastră cât și laicii; invităm pre cei săraci și lipsiți, ajutăm pre văduve și pre orfani; și așa această sărbătoare este atât în memoria fericirii de care să bucură sufletele lor, cât și prin acesta să aducem lui Ddieu jertfe frumos mirositoare“.

Pre timpul lui *Constantin cel mare* s'a emănat un ordin: „ca aceste zile să se țină cu mare grije și solenitate“; ordinându-se tuturor căpitanilor din fiecare oraș și sat „ca să bage bine de seamă, ca memoriile martirilor să se serbeze cu totă cuvința“ (*Eusebiu*, viața lui *Constantin*, cartea IV cap 23). Ba aceste zile să țineau așa de sfânt, încate absentarea dela solenitățile lor să priveau ca o impietate mare. D'aceia dice s. *Vasilie cel mare* (epist. 336) când poțtea la sine în acele zile pre un episcop rugându-l „că decă nu pentru persoana sa, apoi să vină cel puțin pentru onorea martirilor, cărora nu le pôte el detrage nici cea mai mică necinste“.

Cu privire la timpul când să arângiau acele adunări, apoi acele să făceau de comun numai odată în an pentru fiecare sfânt, și anume în ziua, în care respectivul a îndurat martiriul său; drept ce a compus ei cu mare sîrguință registre, în cari însemnau ei suferințele martirilor lor. Astfel ordinază *Cyprian* (epist. 37) preoțimei sale: „ca ziua morții lor (a preoțimei) să se însemne în diptice, pentru ca la aniversările martirilor să se amintescă și numele lor“. *Teodorot* — un episcop și istoric bis. din secl. V. — ne spune, că pre timpul său nu să adunau numai odată, de două sau de cinci ori în an spre sfârșitul de mai sus. ei cu mult mai des și încă de multe ori în toate zilele să serba cu cântări și mulțămiri lui Ddieu memoria cutărui martir. De aci zilele determinate pentru fiecare martir.

Ce priveșce însă locul, în care s'a întemplat în timpii primitivi aceste solenități, apoi aceste să făceau la mormintele, unde zăceau martirii, cari (mormente) de comun să aflau în cimitere, cari erau separate de locurile pentru cultul lor ddeese, fiind departe de aceste afară de oraș. Aci își aveau martirii criptele lor, peșceri s'au gropi sub pământ, în cari pre timpul persecuțiilor și când bisericile lor erau distruse își făceau obiceiuitele lor rugăciuni.

Când *Emilian*, guvernatoriul din Egipt pre timpul lui *Valerian* începu persecuțioana contra ere-

tinilor, atunci mai înainte de toate le întredise adunările lor publice ordinându-le, că la nici un cas se nu se adune ei în acele locuri, cari le numesc ei cimitere; această libertate a fost suprimată deja de *Maximin* (Euseb. ist. bis. VII. tit. II.).

Er când creștinismul a început a se estinde tot mai mult în lume, atunci creștinii rēdicară bisericii la mormēntele martirilor. „Bisericile martirilor — ȳice Teodoret — sūnt mari și frumoșe, pompos decorate, și strălucesc minunat. Solenitățile aceste — ȳice mai departe Teodoret — nu s'a petrecut cu banchetări și în întunerec, ca bună oră sērbările pāgāne, ci cu evlavie, cu moderațiune, cu cāntări duhovnicești, cu predică și cu rugăciuni stāruitoare cātră Dȳeu, cari rugăciuni a fost imbinatē cu lacrimi și suspinări“. Aci ascultau ei predică cu rugăciuni și cāntări publice; primeau s. cuminecătură, dedeau daruri pentru sēraci, enarau virtuțile respectivului martir, în acărui memorie s'a adunat, și și espunea virtuțile aceluia spre imitare. Spre acest sfēșit își aveau ei notarii sēu scrietorii aumitiți, cari insenuau istoria, viața, faptele, vorbirile și chinurile martirilor, cari insenmări mai apoi s'a legat la olaltă în tractate speciale, pentru ca la adunările lor aniversare sē sē pōtā proceți; și tocmai acesta este originea *martirologiilor* în biserica creștină.

Dela obiceiul acesta de a se ruga, de a preamări și de a împārți elemosine în acele zile vine, că s. pārinți vorbesc așa de des despre jertfele și darurile, cari sē aduceau în zilele sfinților și a martirilor. *Tertullian* (cātră martiri c. 3.) ȳice: „că la aceste aniversări jertfim noi pentru aceia, cari au murit, în memoria nașcerii lor.“ *Ciprian* (epist. 34) de câte ori sērbām aniversarea chinurilor și a morții martirilor, de atātea ori jertfim noi în onōrea lor, pentru că rugăciunea martirilor la Dȳeu mult ajutorēzā etc.“ (veȳi *Șaguna*, ist. bis. I p. 155 §. 142).

Eatā darā, că prasnicele sēu pomenile nōstre își trag originea lor dela s. pārinți, cari au trāit în primele acte ale vieții evangelice „când — dupā cum ȳice *Ieronim* (ad. Demetr. tit. I.) sāngele lui Christos a fost încă cald în peptul creștinilor, er credința și spiritul religiunei a fost cu mult mai rēvnos și înfocat“; când adecā creștinii au fost cu mult mai aprōpe de timpul, în care a trāit fondatorul religiunei nōstre și Apostolii sēi.

Vedeți că prasnicele și respective „pomenile“ își au basa lor, nu sūnt instituțiuni pāgāne, precum le place la mulți — a calumnia!

ȳtā darā de unde vine, că biserica nōstrā venerēzā sfinții și sē foloseșce de mijlocirea lor la Dunnedu...!!

Creștinilor! Nu vē lāsare-ȳi a fi orbiti de spiritul rezultatelor lumci de astāȳi materialistice; în cele ale religiunei nōstre moștenite dela pārinți, nu vē acomodareȳi modelor, prejudițiilor și viturilor acestui veac: ci „staȳi prin cāi și vedeți, și între-

bați cārările Domnului cele veclnice, și vedeți care este calea cea bună, și mergeți pre ea, și ve-ȳi afla curățirea (māntuirea) sufletelor vōstre!“ *Ieremia* 6. 16.

B. Biro-Herendescianul,
preot ort. român.

Spicuirī istorice

(din Dr. Heinr. Franke: „Zur Geschichte Traians und seiner Zeitgenossen“ de P. Brostean).

V. Columna lui Traian.

(Continuare din Nr. 33).

Spre a-sē afla soldații în decursul luptei mai ușor la olaltă, era fiecare scut al unei și aceeași cohorte preveduit cu semne (digna) speciale s. e. fulgere, cumene, flori ș. a. Pe dosul fiecărui scut era inscris numele posesorului, a cohorței și centuriei sale.

Soldații cu cuirase, coifuri și scute, ascultau cu atențiune cuvēntarea împēratului și arātau devotament cātră dēnsul.

O cuirasă făcută din curele de pele sau de tinichea.

Un soldat tăia cu toporul copaci, spre a deschide camarașilor sēi o cale de intrare în tabēră.

Un soldat încărcat cu o corfă, din care i-ȳi da unui zidariu var pentru zidirea unui monument de petră în tabēră.

Un soldat, care pōrtă la brēu un pumnal sau un fel de spadă scurtă.

Soldații, cari servesc zidarilor în diferite moduri de sălōiri, aducând unui var în corfe, er alȳi petre cioplite, corni și grinȳi pentru rēdicarea zidurilor taberii. Altmintrelea ne aratā columna traiană pe diferite scene, că acolo, unde era petră destulă în apropiere, acolo taberile sē zideau cu totul de petră. Din astfel de tabere au eșit cu timpul precum scinn, o mulȳime de cetăți.

O sentinelă de veterani în tabēră, fiind îngriȳiți în apropierea inamicului de vre-o surprindere, care ar putea ușor sē întreprupă cel puțin continuarea lucrărilor.

Un pod de lemn, aședat pe stâlpi, cari erau bātuți în albia riului. Stâlpii împreunați cu traverse sūnt provēduți cu cue de fer. Podul duce dela tabēră într'o câmpie mănōsă.

Un arhitect, carele aratā meseriașilor, unde au sē lucra, și în ce ordine are totul a-sē face. Cu un topor de fer sē bat cue fōrte mari în nișce scānduri grōșe.

Scute și coifuri ale soldaților, date jos pre durata lucrului în tabēră.

Prefecții și tribunii sē consultā laolaltă despre aședarea lăgherului.

Un māestru zidariu, carele mână lucrătorii la lucru și împarte ocupațiunea între soldați.

Cortul comandantului suprem, locuința lui Traian în tabēră; lângă dēnsul sē aflā quāstoriu și pōrtă pretorie.

Pretorianii, garda de corp a împăratului înaintea vestibulului a pretoriului, distingându-se de soldații ceialalți prin aceea, că purtau brăul spadei atârnat dela umărul stâng spre parte aceea dreaptă și apăreau cu mâna dreaptă încinsă și cu degetul arătătoriu ridicat.

Împăratul Traian esmite o parte din soldații ușor armați, spre recunoșcere peste marginea teritoriului inamic.

O altă punte de lemn peste riu, în apropierea laghărului. Apropierea laghărului de riu e de mare însemnătate pentru siguranță și transport.

Calea, care duce dela pârta taberei către riu. Un soldat scote cu un ulcior frumosel apă din riu.

Un parapet, ascuțindu-se în forma unei paveze.

Soldați într-o pădure din vecinătatea laghărului parte taie lemne, parte transportă lemne în tabără, având pre umerile lor câte un lemn mai slab, dela care apoi atîrnă un lemn mai gros, legat de cel de pre umere cu o sfîră și tîrîndu-l parte pe jos.

Încă un pod de lemn peste un riu.

Armăsariul împărătesc, împodobit frumos, și ținut de un pretorian, precând împăratul visita tabăra.

Un maestru zidariu, arătând meserieșilor ocupațiunea lor.

Împăratul Traian ocolesce și inspecționează toate fortificațiunile și părțile taberei spre a îndemna soldații la lucru solid și atent și spre a rectifica, ce nu era bine început. Un soldat îngenunchiază înaintea împăratului, carele îl agrăesce, înse fără a depune lemnele, cu care era încărcat, ca să nu fie întrerupt în ocupațiunea sa.

Clăi cu fin într'un șanț, unde sînt mai sigure în cazul unui atac din partea inamicului. Deloc lângă șanț erăș un pod peste riu, pentru transportarea mai comodă a finului și a paielor măruntite.

Pretorianii, trabanții și garda, stau împrejurul lui Traian, unul ridică degetul arătătoriu.

O patrulă, trimisă pe teritoriul inamicului, se reintornă cu doi daci prinși și cu mânele legate în dos, la împăratul, ca să raporte despre planul de rebel al inamicului. Ei pârta pantalonii largi și lungi până la căleae, cari se împreună cu încălțămintele lor.

Un al cincelea pod, mai spațios și mai frumos decât celelalte, făcut de lemn peste riu în apropierea unui laghăr. Pe pod stă arhitectul superior, ținând un baston sau un par în mână supraveghiend pre lucrătorii ceialalți în ocupațiunile lor, dintre cari unii adunau lemne la olaltă, alții legau stâlpi bătuți în albia riuului, er alții băteau cue mari cu ciocane de fier. Ce fel de riu va fi fost, nu se știe. Dumărea nu va fi fost, pentru că ar fi prea răpitoare și afundă, decât ca să se pōtă lucra în āstmod în albia ei.

Tabloul următoriu presintă sau o varniță, în care se ardea și se stîngea varul necesariu pentru zidurile laghărului, sau vre-o năsipărie.

O uneltă, făcută din doi lăreți, un fel de scară pentru transportarea de pētră. Împăratul Traian e aci present, vizitând toate cohortele și corturile, spre a ordona cele de lipsă.

Scute și coifuri ale soldaților, cari lucrau, aninate de nesce par, bătuți în pământ.

Armăsariul împăratului, cu ciabrace de mătăsă, lucrate cu fir de aur, și cu ciucuri de purpure, atârinate de chinga armăsariului, se conduc de servitori prin pârta principală a laghărului la adăpare, luându-se pentru ușurarea adăpării frēurile din gură, cari erau aruncate preste grumații cailor.

Cortul principal al lagărului, prin carele trec trei legiuni și mai multe escadronce de cavalerie, spre a combate un atac al inamicului.

O gardă pretoriană la pârta pretorie.

Un al șeselea pod de lemn preste riu, deloc lângă pârta pretorie. Preste pod trec călăreți și pedestrași din laghăr, spre a-se arunca asupra inamicilor de pre șes.

Călăreții ușor armați, cu coifuri împenate cu pene de sturt.

Soldați pedestri greu armați cu pantere, purtând coifuri și cu scute de metal, încep lupta și stau înțepeniți ca un zid. Ei nu se luptă numai cu arcuți, sulți ș. c. ei și cu spădi, însē neurmărind pe inamicul fugărit, spre a nu întrerupe ordinea luptei și rēndurile lor.

Un vultur, purtat de un aquilifer, probabil va fi fost vulturul legiunii traiane.

O pădure foarte stufoasă, care putea servi inamicului de suprindere se taie cu totul la ordinul împăratului.

Vulturul legiunei secunde într'o cunună de lauri.

Vulturul legiunei a treia așșderea într'o cunună de lauri. Deosebirea între acești trei vulturi era, că primulii îi lipsea orî-ce podobă, și era înfrumusețat numai cu frunziși; al doilea era încungiurat de un laur; la al treilea se mai adauga pe lângă cununa de lauri și un ornament de giurlande. Acastă deosebire se face probabil, pentru ca legimarii să cunoască mai ușor vulturul legiunii lor.

Capetele a duor regi inferiori se presinta de soldați lui Traian după bătălie, așteptând soldații, cari au tăiat capetele, o remunerare dela împăratul.

O bătălie înfocată a Romanilor cu Dacii. După o luptă îndelungată și o apărare eroică din partea inamicilor, sosi în fine la momentul potrivit cavaleria lui Traian și eluptă o învingere sângerōsă. Pederile Dacilor și numărul prisionierilor au fost mari. Fiîndea în acastă bătălie au luptat trei legiuni și fiecare legiune numēra 6100 pedestrași și 626 călăreți, reese că au fost la olaltă 18.300 pedestrași și 1878 călăreți, afară de trupele auxiliare.

Chipul lui Jupiter, căruia Romanii i-au sacrificat înaintea bătăliei, și carele li-a dăruit învingerea. Deul întinde dreapta spre Romanii, pre cari îi

scutea, ascundând stânga, și arătând Dacilor fața sa mănioasă și cruntă.

Semnele Dacilor erau un stég și un bălaur, carele însă cu capătul coșii și cu aripile lui de pește sémăna mai mult unui pește.

Armele lor au fost scute, spăđi și arcuri, fără pantere și fără coifuri. Vestmintele lor de din jos au fost o tunică încrețită și suflcată, care acoperea brațele, d'asupra un alt vestmânt, care atârna de amândouă părțile în jos la genunchi și era în sus pe umeri încopciate cu două cătărâmi.

Un june frumos dac, carele luptând vitejese, a căzut mort. Ducându-l din luptă, e purtat de ai săi sub expresiuni de cea mai mare tristețe în laghêrul lor, sau la alt loc sigur, spre a fi după obiceiul Dacilor ars și apoi înmormântat.

Românii, cari au învins în această bătălie, euceresc, pradază și aprind laghêrul inamicilor.

Semnele militare ale Dacilor, un stég și un bălaur omorît în bătălie, sânt înțepate la locuri înălțate ale lagărului inamic, ér pe sulite să ved puse capetele dacilor fruntași în semn de trofee.

Dacii scăpați din bătălie se ascund prin păduri și prin alte ascundetóre.

Un soldat roman îmbetat de biruință înmótă în urmarea inamicilor peste un riu.

Soldații romani, cari au aflat un vad, își desbracă armele și hainele le puse pe scutele lor și portându-le pe cap, le țin cu amândouă mâni și trec apa la malul celalalt. Portătorii de standarte, trec tot astfel prin riu cu semnele lor militare pe umerile lor.

Împératul Traian primește, stând pe tribună și încungiurat de semnele militare și de garda lui, pe trimisiți Dacilor, cărora însă nu le permite pacea, ei li arată în mâna stângă un pilum, semnul rebelului. Pilumul, carele îl ține împératul în mână, e unul din cei mici.

Dacii, călărind fără eiabrace, fără țol și fără nici o podobă pe cai, pe care îi dirgea numai cu frêul.

Dacii, locuitorii unui sat din apropiere, vin la Traian și-l rogă pentru pace. Conducătorii lor e prevêdut cu o ramură de laur, semnul păcii, spre a fi scutit de insultările soldaților romani. Ei nu vor să se predée la grația învingetoriului și astfel nu-și ajung scopul lor, ceace să vede d'acolo, că Traian aplécă quasi amenințând mâna dreaptă, ținând totodată mâna stângă pre mâneriul spăđii.

Locuitorii unui oraș devenind la desperatie, omor vitele lor cele mari și cele mici, ca să nu pice în mâinile inamicilor, forméză ordinea de bătălie și se luptă pe viața sau morțe.

Orașul se pradază și se aprinde de Romani. Toți bărbații seucid, ér femeile și copii se duc în captivitate. Se vede aci portul și împodobirea capetelor femeilor dace, apoi îmbrăcămîntea băcților.

Călărimea Dacilor, despărțită și încungiurată de trupele lui Traian își caută scăparea lor în fugă și trec la un loc afund preste un riu, în care mulți se inecă și numai puțin ajung malul celalalt. Portătorii semnelor militare scapă două bălauri, cărora le urmăză rămășițele armatei prin nesce munți selbateci.

Călăreții sarmați, trupe auxiliare ale lui Decebal, acoperiți cu tot cu caii lor cu pantere împletite de sirmă de fer, portă coifuri conice ascuțite.

Decebal își readună rămășițele armatei sale, se întărește cu trupe prospete și se împreună cu călărimea sarmatică, apoi atacă un oraș, ocupat și fortificat de Romani, cari suféran lipsă de bucate. Pre lângă ziduri se luptă adeseori. Dacii rănesc pe Romani cu săgețile lor; Romani éraucid mulți Dacii cu petrone aruncate cu prasciile lor, și cu sulitele lor asvêrlite, și se apăra timp îndelungat și vitejese.

Dacii atacă zidurile cetății împresurate cu un berbec de asalt, până când săgetarii lor țintesc asupra Romanilor, cari au curs la apêrarea zidurilor.

Traian le vine împresuraților tocmai la timp întru ajutoriu și aduce împresuraților, cari pătimeau deja fómete, grâne, transportându-le în disagi peste un riu (Dunărea?). Traian trece pe năile liburnice peste Dunăre și întră noptea în cetatea asediată, din care îl întâmpină conducătorii fruntași cu soldații lor, purtând luminări aprinse de ceră pre semnele lor militare, încununate cu lauri. Împératul îi primesce cu multă bucurie, și apoi îi prevede cu trupe de ajutoriu și cu proviant. Puține zile după întêmplarea acesta Traian părăsesce cetatea, plecând noptea spre caile lui spre a ataca trupele de nou adunate ale lui Decebal și ale sarmaților înaintea împreunării lor cu armata lui Decebal. Mărinarii și luntrași împletesc cunune spre a se împodobi cu ele în semnul bucuriei de învingere.

Scena unei corabie de rebel cu două rânduri de vêslaşi, parte voluntari romani, parte prisionieri daci.

O portă de onóre lui Traian, pe malul riuului, unde se îmbărcau trupele. Asupra arcului de triumf se vede deul Mars cu coiful pe cap, stând asupra unui Biga, carele reprezenta pre Traian.

Armăsari, obiecte de resboiu, trecute pre luntri lungi preste Istrul; scute, pantere, arme de tot felul, unelte de resboiu. Luntrașul șede la capătul din dos al corabiei și dirigéză cârma ei.

Alte corăbii cu doi vêslaşi și cu ciocuri de metal, manuate de vêslaşi și dirijate de Romani.

Traian ordonéză după o călătorie repede, a-se ocupa și a-se aprovisiona o cetate pre malul Dunării, eucerită de soldații romani.

Traian conduce din această cetate trupele lui pe teritoriul inamicului și imparte călărimea și pedes- trășii pentru atac: înaintéză însă fără semnele militare, probabil pentru că voia să se apropie pe as-

cuns și să surprindă pe inamic, sau pentru că conducea numai o parte a legiunii cu sine.

Pe marșul acesta Traian e asociat de germanii aliați tributar și de alte popoare auxiliare, însă goli și afară de un fel de buzdugan nearmați.

Traian, călare în fruntea oștei și informat prin spionii despre pozițiunea inamicului, merge noaptea cu repeziune forțată și-i surprinde pe contrari neprevăduți încă înaintea zorilor.

Călăreții sarmaticii cu arcuși se pun la primul atac pe fugă temându-se de vitejia romană; puținii dintre ei se luptă, mulți cad.

Diana sau Aurora, sau o altă deitate.

Acosta au fost a treia bătăie, în care au pierdut multă pedestrimă dacică și călărime sarmatică, după a căror nimicire au fost câștigată victoria. Dacii se luptau cu ghioge.

Cară inimice cucerite încărcate cu grâne, semne militare, butoie, scute și săbii. Pe rota unui car se vede un prinsoier roman legat, ucigându-l între suferințele cele mai cumplite.

Dacii bătrâni neputincioși cu copiii lor minoreni în spate apoi mame dace, îmbrățișând copiii lor, fug înaintea Romanilor, cari îi persecută în pădurii munții și alte ascunzătorii.

Dacii, cari se predau lui Traian și se agraciază de acesta.

Întărirea unui castru nou. Unii duc var în corțe sau în lădi, împletite de nule de salcă, alții aduc zidarilor piatră, cari se cioplesc cu dalte și cu ciocane.

Dacii răniți și prinși în bătăie, cu mânele legate în dos, se aduc în lagăr de soldați romani.

(Va urma).

Varietăți.

Abdicere. Dl profesor dela Institutul pedagogic din Ioc Vasilie Goldiș ales fiind de profesor la gimnaziul ort. rom. din Brașov a abdicat de postul său de profesor preparandial. Institutul nostru pedagogic perde în domniul profesor o putere didactică însemnată cu deosebire în privința propunerii limbii magiare, în care elevii institutului nostru în anii din urmă începuse a face progrese remarcabile, raportate de dl inspector școlar comitatens și la locurile mai înalte.

Înființarea unei școle române superioare de fete se intenționează și în Logoș. La conferința primă ținută la inițiativa damelor române din Logoș s'a și subscris frumusea sumă de 1200 fl. v. a. Felicităm sincer pe frații noștri din Logoș și din ținuturile Logoșului și Făgetului pentru această fericită idee și le dorim cel mai splendid succes.

Asociațiunea transilvană pentru literatura și cultura poporului român a ținut în 27, 28 și 29 Aug. nou a XXVIII adunare generală anuală a sa în Făgăraș. Tote raporturile s'au pertractat în deplină ordine și bună înțelegere. De președinte s'a ales cu însufățire dl George Bariț veteranul și neobscutul publicist și academician al

nostru. ăra de vicepreședinte dl archimandrit Dr. Ilarion Pușcariu. Corul seminarial din Sibiu sub conducerea dlui profesor G. Dima ca totdeauna a eselat și cu această ocaziune.

Realitățile aparținătoare la masa concursuală Carol Tatartzi din băile erculane sau vândut în 2 Sept. nou în calea licitațiunei publice cu 361.000 fl. Erariul a oferit prin reprezentantele seu secretariul ministerial Dobokay 360.000 fl., ăra împuteritul băncei generale unguresei de credit din Budapesta Kornfeld 361.000 fl., și prin urmare amintita bancă de credit a cumpărat acele realități. Se vorbește însă, că erariul va face ofert ulterior, în care cas se va ținea licitațiune nouă.

Avis școlariu însoțit de regulamentul disciplinariu în usul școlilor primare (poporale) a apărut în editura librăriei Ciureu în Brașov. 100 exemplare costă 3 fl. 50 cr. Acosta carticică cu instrucțiunile necesarii „cătră părinți” și cu regulele asupra ordinei și disciplinei școlare pentru școlari, apoi cu rubricile necesarii despre purtarea morală, diligența, progresul și ărele neglese în cele 10 luni ale anului școlariu este foarte practică și noi o recomandăm spre a fi introdusă și în școlile noastre, fiindcă având fie-care școlariu un asemenea avis, părinții sânt puși în poziție a ști cum învță copiii lor la școlă și cum se portă, precum și a controla, decă învățătorii le-au neglijat sen nu copiii.

Suspensiune. Inginerul de stat din băile erculane Reinprecht este suspins dela oficiu în urma unor fapte ale lui scandalose imorale.

Societatea junimeii române din Budapesta „Petru Maior” publică raportul seu general pe anul școlastic 1888/9 din care estragem următoarele: „Averea societății cu finea anului curent este: a) fondul permanent 4415 fl. 99 cr.; b) fondul disponibil 62 fl. 32 cr. și cassarest 35 fl. 45 cr., 6 lei 50 bani. Comparate aceste cifre cu suma dela finea anului trecut, rezultă la fondul permanent un creșcământ de 513 fl. 34 cr. Acosta creșcătore avem se o mulțămim buneii îngrijiri a Ilustrității Sale dlui Ioan cav. de Pușcariu, curatorul societății, care în urma legii de conversiune a obligațiunilor rurale, a câștigat pentru societate acest plus. Numai datorința ne-o împlinim, când și pe acosta cale aducem Ilustrității Sale adăne sînțita mulțămimii a societății noastre. Considerabile sânt și ajutătoarele în bau și cărți, cu cari ilustra familie Mocioni a împărțit societatea noastră. Și în anul acesta ilustra domnă Elena Mocioni de Foen a binevoit a da pentru societate 100 fl. și în urma căreia societatea a declarat-o de membră fundătoare.” În decursul anului 1888/9 societatea a avut 18 membri fundatori, 30 membri onorari, 34 membri ordinar și 4 ajutatori, ăra ședințe sau ținut 2 gen. ord. 5 gen. estrard. și 17 ședințe ord. săptămânare.

Necrolog. Aducem la cunoștința tuturor cunoșcătorilor, cumcă tinerul Ioan Jurchița, absolventul teologiei caransebesene, după un morb de trei săptămâni s'a dat sufletul în mâna creatoriului la casa părintescă în Sacoșul-unguresc Marți în 15 August st. v. a. c. Pre repozatul îl deplâng numărăse rudenii în prima linie neconsolații săi părinți, frați și surori. Fi-ei țerina ușoră și memoria între cunoșcuți neuitată!

Alegerile de protopresbiteri pentru Banat-Comlos a protopresbiterului Ciacovei Paul Miulescu și pentru Arad a parohului din Curtici Moise Bocșan Consistoriul plenar al Aradului le-a întărit, precum anunță „Biserica și Școala”.

Ministrii ung. reg. Gabriel Baross, contele Géza Szapáry și Alecsandru Wekerle reîntorcându-se la Budapesta din călătoria lor la Orșova, unde au vizitat stabilimentele în creațiune pentru spargerea stâncilor din Dunăre la Pôrta de fer, au trecut Vineri prin Caransebeș cu calea ferată. Primirea lor solemnă o a fost deprecăt.

Cas de mörte. *Stefan Adam*, avocat, protofiscal onor. al magistratului din Timișóra, defensorul matrimonial al seamului protopop. rom. din Timișóra, mai în multe rânduri deputat la sinodul eparchial din Arad, a răposat în noptea spre 30 August n. după o bolă mai îndelungată de inimă în al 65-lea an al etății sale, era sâmbătă în 31 ale cur. fuse înmormântat cu deosebită pompă. Conductul funebral era compus, afară de numărósele rudeni ale defunctului, din lumea cea mai distinsă a orașului: DD. președinți ai tribunalului și ale altor foruri publice, protofiscalul regesc, asesori de la tribunal, inteligența română din loc, camera advocațională, o mulțime de locuitori, un număr frumoșel de plugari români. cari toți au petrecut pe decedatul aproape până la locul etern. Servescă această manifestațiune de condoliță și mângâierea rudeniilor și a familiei jalnice, ér din parte-ne îi dicem: Fie-i tărna ușoră!

Lăutari români. Trupa de lăutari alui Todorica Cercel și Nastasie Ionescu din București, reîntorcându-se dela expozițiunea din Páris, după ce au dat producțiunii bineprimite de public în Timișóra și Lugos, oprindu-se și în Caransebeș, au dat și aici Joia trecută sêra în otelul la „pomul verde” un concert binisor succes. Cu deosebire ariile naționale române însoțite cu cântări din gură ale tenorului trupei Nastasie Ionescu au secerat aplause și au trebuit repetite. Una am dori însă. ca acești lăutari ai noștri să se ferescă a imita pe străini și a se anunța în public de artiști. Ei sânt lăutari fórte rutinași și dibaci autodidacți, dar ei sânt încă departe de arta muziciei, ceiace se vede chiar și numai din tremolarea continuă a cântărilor, ce dela un timp devine nesuferibilă. Apoi strămutarea și mutilarea textului cântecelor populare încă disgustă și conturbă plăcerea.

Posta Redacțiunei.

M. O. P. A. B. în D. Comitiua cu achusele ei se va preda Consistoriului, publicarea va urma în Nrul viitoriu.

Concurs.

La institutul pedagogic diecesan din loc este de ocupat un post de profesor pentru limba română și maghiară pelângă următoarele beneficii:

1. Salariu anual de 800 fl. și quinquenale de câte 80 fl.
2. După denumirea definitivă, carea urmăze după funcțiune de trei ani, paușal de cortel 200 fl.
3. Drept de pensiiune conform normativului consistorial.

Competenții la acest post au să se producă:

- a) atestat de botez;

b) atestat de maturitate;

c) atestat despre absolvirea facultății filosofice eventual diploma de profesor de pedagogie ori de gimnasiu;

d) atestat despre eventuala aplicare de până acuma. Terminul concursului este până la 17/29 Septemvire a. c.

Caransebeș, în 22 August 1889.

[37] 1—3

Consistoriul diecesan.

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc la școala confesională gr. or. română din *Vlaicocș* protopresbiteratul Vêrșetului cottul Timis, se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sânt:

1. Salariu în bani gata 300 fl.
2. 2 stêngei de lemne în natură.
3. Pentru conferințe 10 fl.
4. Pentru scripturistică 5 fl.
5. Locuință liberă cu una grădină intravilană și una estravilană.

6. 2 jugere de livadă.

7. Dela ficcare înmormântare unde va fi poști 40 cr.

Cei-ce doresc a reflecta la acest post. sânt poștiți a-și trimite recursurile lor instruate conform stat. org. și regulamentelor esistente și adresate comitetului parochial la prea on. domn protopresbiter tractual Ioan Popovicu în Mercina până la termenul indigitat.

Recurenții sânt poștiți a-se presenta în vre-o Duminică sên sêrbătore spre a-și arêta desteritatea în cântare și tipic.

Mercina, (via Varadia) în 21 August 1889.

[38] 1—3

Comitetul parochial:

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

Concurs.

Pentru întregirea definitivă a parochiei vacante de clasa a III-a din comuna *Petnic*, protopresbiteratul Mehadiei, se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu această parochie sânt:

1. Una sesiune parochială de 34 jugere.
2. Salariul anual de 100 fl. v. a., în care se cuprinde și birul preofesc.
3. Venitul funcțiunilor stolare afară de botezuri și înmormântări, cari sânt cuprinse în salariul de 100 fl.
4. Cortel liber și grădină de legume.

Tôte aceste computeate la olaltă dau un venit anual de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie sânt poștiți a-și subserne recursurile lor instruite conform statutului organie și a regulamentului pentru parochii până la termenul indicat, adresate comitetului parochial la Mult On. Domn Adm. protopresbiteral al Mehadiei.

Petnic, în 10. August 1889.

[35] 2—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: *Dionisia Popovicu* m. p., adm. protopresbiteral.

C o n c u r s .

Pentru ocuparea postului învățătoresc la școala confesională gr. or. română din *Bujor*, protopresbiteratul Făgetului, comitatul Caraș-Severin, se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sânt:

1. În bani gata 300 fl.
2. Scripturistica 5 fl.
3. Conferințe 10 fl.
4. Pentru servitoriul școlii 8 fl.
5. 16 metri lemne în natură, din cari are a-să încălzi și școala.
6. Două jugere de pământ clasa I.
7. Dela fiecare înmormântare, la care va fi poftit 40 cr., oră cu liturgie 60 cr.
8. Locuință liberă în edificiul școlii cu grădină și alte supraedificate.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și trimite recusele provădute cu documentele prescise și adresate comitetului parochial din *Bujor* la oficiul protopresbiterat gr. or. rom. al Făgetului până la termenul descris.

Cei cu clase și versași în arta muzicii vocale spre conducerea chorului deja instruat vor fi preferiți.

Bujor, în 5 August 1889.

[36] 2—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: *Sebastian Olariu* m. p. protopresbiter tractual.

C o n c u r s .

Pentru ocuparea postului învățătoresc la școala confesională gr. or. română din *Breazova*, protopresbiteratul Făgetului, comitatul Caraș-Severin, se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sânt:

1. În bani gata 300 fl. v. a. din care are să primescă emeritul învățătorii Ignaton Spiridon 50 fl. anual până la mórtea sa.
2. Scripturistica 6 fl.
3. Conferințe 6 fl.
4. Pentru servitoriul școlii 5 fl.
5. Locuință liberă în edificiul școlii cu grădina școlii.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și trimite recusele provădute cu documentele prescise și adresate comitetului parochial din *Breazova* la oficiul protopresbiterat gr. or. român al Făgetului până la termenul deschis.

Recurenții sânt poftiți a se presenta în vre-o Duminică séu sərbătore spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Breazova, în 6 August 1889.

[32] 3—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: *Sebastian Olariu*, m. p., protopresbiter tractual.

C o n c u r s .

Conform ordinațiunei Ven. Consistoriu diecesan ddtó 31 Iulie a. e. Nr. 351 Șc. se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare pentru ocuparea defini tivă a postului de învățătoriu la școala confesională gr. or. română din *Maciava*, protopresbiteratul Caransebeșului. devenit vacant prin mórtea fostului învățătorii.

Emolumente:

1. Salariul învățătoresc în bani 300. v. a.
2. O livadă de fân în mărime de 3 jugere.
3. Cuartir corespunđătorii în edificiul școlii cu grădină pentru legumii în mărime de 1/2 juger.
4. Paușal pentru scripturistica 4 fl.
5. Deputat de lemne 8 orgii din cari este a să încălzi și școala.
6. Pentru participare la înmormântări, unde va fi poftit 30 cr.

Cei-ce dorese a reflecta la acest post, sânt poftiți a-și trimite recusele lor instruate conform stat. org. și regulamentelor esistente și adresate comitetului parochial la prea on. Domn protopresbiter tractual *Andrei Ghidiu* în Caransebeș până la termenul indigitat.

Dela recurenții se cere ca între altele se producă testimoniu de cualificație cu calcul general *bun* și să fie destoinic în cântare.

Se observă că, alesul învățătorii va fi îndatorat să deé jumătate din salariu până la 24 Ianuarie 1890 véduvei învățătoresc conform Ș-lui 74 din regulamentul scolarii

Maciava, din ședința comitetului parochial ținută în 1 August 1889.

[33] 3—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

Licitațiune minuendă.

Pe basa încuviințării Venerabilului Cnsistoriu diecesan din 24 Mai 1889 Nr. 466 B. pentru legarea cu fer a edificiului bisericeii și repararea co-perișului de tinichea a turnului bisericeii gr. or. din *Ticvanii-mic*, pre lângă suma de 628 fl. 90 cr. specificată în planul de renovare — se escrie licitațiune minuendă, care se va ținea la 4 Septembrie st. n. 1889 după amēdi la 2 ore în localitatea școlii.

Întreprinđătorii doritori de a primi acēsta lucrare sânt poftiți a se infățisa în acēsta și în comună, unde li se vor face cunoscute condițiunile legate de acēsta lucrare, și la începutul licitațiunei a depune un vadiu de 10 % în bani, care vadiu la cazul primirii întreprinderii va rămânea depus în în lada bisericeii până la finirea și colaudarea lucrului sévērșit.

Ticvanii-mic, 7/19 August 1889. [34] 3—3

Zaharia Floria,
președintele comitetului.

Romul Popoviciu,
not. comit.

